

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

lipiec-sierpień-wrzesień

Nr 48
(3/2019)

WYDZIAŁ ZAMIEJSCOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr hab. Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikoła Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podleśny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPUKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIĘKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JULDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOĞLU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Akademy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walenty GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKUŁA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 |
e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

AGNIESZKA SADOWSKA-DZIWINA *Stosunek adwokackiej spółki partnerskiej do osób trzecich w zakresie odpowiedzialności partnerów za zobowiązania* | 12

KLAUDIA KIJĄŃSKA *Uprawnienie Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw do Wojskowych do wnoszenia kasacji w sprawach karnych oraz wykroczeniach* | 27

KRYSTIAN WASILEWSKI *Status prawny komisarza wyborczego* | 38

IWO JAROSZ *Monistyczny system organów spółki kapitałowej w prawie polskim? Prosta spółka akcyjna i jej organy* | 46

KAZIMIERA JUSZKA, KAROL JUSZKA *Badawcza weryfikacja przestrzegania zasad prowadzenia oględzin w sprawach o zabójstwa w Polsce* | 65

MIROŚLAW KOPEĆ *Pomoc prawna udzielona przez adwokata z urzędu a zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych w świetle orzecznictwa sądownoadministracyjnego* | 76

JAN KLUZA *Głos w dyskusji dotyczącej odpowiedzialności za przestępstwo narażania na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu z zaniechania* | 91

EMILIA TOPOREK *Klauzule generalne. Ich rola i znaczenie w prawie cywilnym* | 101

MATEUSZ KORZENIAK *Prawnokarna charakterystyka dozwolonego ryzyka gospodarczego* | 114

ALEKSANDRA RUDKOWSKA *Instytucja sędziego pokoju jako przejaw dojrzałego i samodzielnego społeczeństwa – studium przypadku II Rzeczypospolitej Polskiej* | 132

WIKTORIA KUZIA *Konflikt projektanta z inwestorem, na tle prawa do nienaruszalności treści i formy utworu architektonicznego* | 145

ANNA WOLSKA-BAGIŃSKA *Przestępczość podatkowa w Polsce popełniana w zakresie zobowiązań podatkowych w podatku od towaru i usług* | 158

MATEUSZ MĄKOSA *Stwierdzenie polskiego pochodzenia a prawo do repatriacji* | 172

MICHAŁ SŁUŻALEC *Zezwolenie na udział w rozprawie osobie niepełnoletniej w charakterze publiczności, a wyłączenie jawności rozprawy głównej w procesie karnym* | 189

JAKUB KOZŁOWSKI *Skutki wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-284/16 Achmea w kontekście kryzysu praworządności w Unii Europejskiej* | 199

KACPER ROŻEK *Wybrane problemy metodologiczne dogmatyki prawa administracyjnego (problem konceptualizacji prawa administracyjnego)* | 212

MATEUSZ KUPIEC *Granice prawa dostępu do informacji publicznej a ochrona prywatności osób wykonujących zawód adwokata lub radcy prawnego* | 222

KAROL JUSZKA *Wpływ świadczenia pieniężnego na efektywność instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego* | 236

ŁUKASZ CHYLA *Nowe prawo prospektowe - ocena zmian* | 247

KRZYSZTOF BOKWA *Odpowiedzialność deliktowa w Kodeksie Cywilnym Zachodniogalicyskim z 1797 r.* | 276

RAFAŁ ŻELAZKO *Prawne aspekty wznowienia granic przez geodetę* | 287

KAROL SKOREK *Myśl ekonomiczna Adama Doboszyńskiego – ujęcie krytyczne* | 311

Glosa

SŁAWOMIR ZWOLAK *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 12 kwietnia 2017 r., II OSK 1295/16* | 325

DAMIAN DOBOSZ, ANNA NIZIOŁEK *Stosowanie klauzuli standstill na przykładzie glosy do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 czerwca 2011 roku w sprawie C-212/10 Logstor ROR Polska sp. z o.o. przeciwko Dyrektorowi Izby Skarbowej w Katowicach* | 338

JOANNA GŁÓWKA-LUTY *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2018 r., IV CNP 31/17* | 349

Tekst źródłowy

ARTUR LIS *Dwa synody z 1212 roku* | 367

Contents

Articles

AGNIESZKA SADOWSKA-DZIWINA *The attitude of the advocate partner company to third parties in the scope of partner liability for debts* | 12

KLAUDIA KIJĄŃSKA *Possibility to lodge a cassation by Deputy Attorney General for Military Cases in criminal proceedings and petty offense proceedings* | 27

KRYSTIAN WASILEWSKI *Legal status of electoral commissioner* | 38

IWO JAROSZ *One-tier board structure in Polish corporate law? The simple joint stock company and its board model* | 46

KAZIMIERA JUSZKA, KAROL JUSZKA *Studies vetting the observance of rules for conducting forensic evidence by inspection in killing cases in Poland* | 65

MIROSŁAW KOPEĆ *Legal assistance provided by the attorney advance on income tax from individuals in the jurisprudence of administrative courts* | 76

JAN KLUZA *A voice in the discussion about liability for crime exposing to imminent danger of loss of life or severe health damage commit by negligence* | 91

EMILIA TOPOREK *General clauses. Their role and meaning in civil law* | 101

MATEUSZ KORZENIAK *Criminal law characterization of permitted economic risk* | 114

ALEKSANDRA RUDKOWSKA *Justice of the peace as a sign of a grown and independent community – study upon the case of the II Republic of Poland* | 132

WIKTORIA KUZIA *Conflicts between the Designer and the Investor with Respect to the Right to Integrity of the Content and Form of the Architectural Work* | 145

ANNA WOLSKA-BAGIŃSKA *Tax crimes in Poland regarding the Value Added Tax* | 158

MATEUSZ MAKOSA *Legal confirmation of Polish origin in the context of the right to repatriation* | 172

MICHAŁ SŁUŻALEC *Allowing the minor as the audience to participate in the trial, and regulation of close trial in criminal proceedings* | 189

JAKUB KOZŁOWSKI *The impact of the judgment of the European Court of Justice in case C-284/16 Achmea in the context of the rule of law crisis in the European Union* | 199

KACPER ROŻEK *Selected methodological problems of dogmatics of administrative law (problem of the conceptualization of administrative law)* | 212

MATEUSZ KUPIEC *The boundaries of the right to access to public information and the protection of privacy of attorneys and legal coun-sels* | 222

KAROL JUSZKA *Influence of monetary benefit on the effectiveness of conditional discontinuation of criminal proceedings* | 236

ŁUKASZ CHYLA *New prospectus law - the analysis of changes* | 247

KRZYSZTOF BOKWA *Tortious liability in the West Galician Code of 1797* | 276

RAFAŁ ŻELAZKO *Legal aspects of paying borders through geodet* | 287

KAROL SKOREK *Economic thought of Adam Doboszyński – critical approach* | 311

Gloss

SŁAWOMIR ZWOLAK *Gloss to the judgment of the Supreme Administrative Court of 12 April, 2017, file ref. II OSK 1295/16* | 325

DAMIAN DOBOSZ, ANNA NIZIOŁEK *The application of standstill clause by the example of gloss of judgment of European Court of Justice from the 16th of June 2011 in case C-212/10 Logstor ROR Polska sp. z o.o. versus Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach* | 338

JOANNA GŁÓWKA-LUTY *Gloss to the judgment of the Supreme Court of December 11, 2018, IV CNP 31/17* | 349

Source text

ARTUR LIS *Two synods from 1212* | 367

Miroslaw Kopec

Pomoc prawna udzielona przez adwokata z urzędu a zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych w świetle orzecznictwa sądowoadministracyjnego

Legal assistance provided by the attorney advance on income tax from
individuals in the jurisprudence of administrative courts

I. Pomoc prawna z urzędu

W celu realizacji prawa do sądu, w tym prawa do dochodzenia swoich praw lub ich obrony, w ustawach procesowych przewidziane zostały instrumenty prawne, dzięki którym strona w postępowaniu cywilnym, która nie jest w stanie ze względu na swoją sytuację materialną opłacić fachową pomoc prawną oraz oskarżony lub podejrzany w postępowaniu karnym, który znajduje się w podobnej sytuacji materialnej, lub dla którego obrona jest obowiązkowa, mogą uzyskać pomoc prawną świadczoną przez adwokata lub radcę prawnego z urzędu. W takich przypadkach, zgodnie z art. 117 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego¹ (dalej jako kpc), sąd ustanawia adwokata lub radcę prawnego, jeżeli uzna ich udział w sprawie za konieczny. Zgodnie zaś z art. 81 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego², w przypadku gdy oskarżony w postępowaniu sądowym, a podejrzany w postępowaniu przygotowawczym nie ma obrońcy z wyboru i nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie

¹ Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.

² Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.

i rodziny oraz w przypadku, gdy obrona jest obligatoryjna, prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyznacza obrońcę z urzędu.

W postępowaniu cywilnym pełnomocnikiem wyznaczonym z urzędu może być adwokat lub radca prawny. Sąd postanowieniem wyznacza dla strony adwokata lub radcę prawnego mającego działać z urzędu, natomiast wyznaczenie konkretnej osoby, która ma świadczyć stronie pomoc prawną należy do właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych. Zgodnie z art. 118 kpc ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. Zakres czynności pełnomocnika ustanowionego dla strony z urzędu jest tożsamy z zakresem czynności pełnomocnika ustanowionego z wyboru, co wynika z art. 91 kpc³.

Obrońcę z urzędu, zgodnie z art. 81 § 1 i 2 kpk, wyznacza prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy, on też może, na uzasadniony wniosek oskarżonego lub obrońcy, wyznaczyć nowego obrońcę w miejsce dotychczasowego. Obrońcą w postępowaniu karnym może być adwokat lub radca prawny. Ustrój adwokatury reguluje ustawa z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze⁴ (dalej jako Prawo o adwokaturze). Status prawny radcy prawnego reguluje ustawa z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych⁵ (dalej jako ustawa o radcach prawnych). Zgodnie z art. 84 § 1 kpk zakres czynności procesowych obrońcy z urzędu nie różni się od zakresu czynności obrońcy ustanowionego z wyboru.

Z art. 29 Prawa o adwokaturze wynika, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa. Szczegółowe zasady ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu określone zostały w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu⁶ (dalej jako rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat adwokackich)⁷.

³ W zakresie pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu cywilnym, niniejszy artykuł odnosi się także do radców prawnych świadczących taką pomoc.

⁴ Dz.U. Nr 16, poz. 124 ze zm.

⁵ Dz.U. Nr 19, poz. 145 ze zm.

⁶ Dz.U. poz. 1714 ze zm.

⁷ Identyczne rozwiązania dotyczą radców prawnych na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, Dz.U. poz. 1715 ze zm. Dalsze rozważania na temat pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu dotyczą również radców prawnych.

II. Prawnopodatkowa kwalifikacji pomocy prawnej udzielonej z urzędu

Głównym problemem, z punktu widzenia prawa podatkowego, jaki pojawia się w związku z pomocą prawną udzieloną przez adwokata z urzędu jest określenie, czy uzyskany z tego tytułu dochód stanowi dochód z prowadzonej działalności gospodarczej, czy też z działalności wykonywanej osobiście.

Rozróżnienie pomiędzy działalnością wykonywaną osobiście, a działalnością gospodarczą ma istotne znaczenie praktyczne. Kwalifikacja danych przychodów do określonego źródła ma znaczenie przy obliczaniu dochodu z tego źródła, rzutuje także na możliwość pokrywania strat z danych źródeł. Kwestia ta jest również istotna z uwagi na problematykę kosztów uzyskania przychodów. Dla większości rodzajów działalności wykonywanych osobiście ustawodawca przewiduje koszty zryczałtowane (obliczane procentowo od przychodu). Natomiast koszty uzyskania przychodów z działalności gospodarczej obliczane są na zasadach ogólnych (koszty faktyczne poniesione w celu uzyskania przychodu)⁸.

Rozstrzygnięcie, czy wynagrodzenie za udzieloną przez adwokata z urzędu pomoc prawną należy zakwalifikować jako przychód z prowadzonej działalności gospodarczej czy przychód z działalności wykonywanej osobiście, pozwala stwierdzić, czy na sądach spoczywa obowiązek obliczania i pobierania zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych. W przypadku wynagrodzenia za czynności wykonane osobiście, na sądzie jako płatniku spoczywać będzie obowiązek obliczenia, pobrania i wpłacenia do właściwego organu podatkowego zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych od przyznanego adwokatowi wynagrodzenia⁹. W przypadku działalności gospodarczej takiego obowiązku już nie ma, gdyż adwokat sam wpłaca zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych w odpowiedniej wysokości za miesiące, w których uzyskał ten dochód, w terminie do 20 dnia następnego miesiąca za miesiąc poprzedni, a za grudzień – terminie złożenia zaznania podatkowego¹⁰.

Zakwalifikowanie wynagrodzenia adwokata za udzieloną pomoc prawną z urzędu jako działalność gospodarcza lub działalność wykonywana osobiście ma jeszcze jeden walor praktyczny, związany z wystawieniem faktury VAT za

⁸ A. Bartosiewicz, R. Kubacki, *Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 212.

⁹ M. Bogucka (w:) H. Dzwonkowski (red.), J. Gliniecka, M. Zdebel, Z. Zgierski, A. Buczek, M. Karlikowska, T. Nowak, J. Serwacki, A. Barczak, M. Biskupski, J. Kalicki, *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Warszawa 2006, s. 85.

¹⁰ A. Bartosiewicz, R. Kubacki, jw., s. 1362.

dokonane czynności w sprawie. W przypadku uznania, że pomoc prawna udzielona z urzędu jest wykonywaniem działalności gospodarczej, wówczas adwokat będzie podatnikiem podatku VAT i będzie on musiał wystawić odpowiednią fakturę. Takiego obowiązku natomiast nie będzie, jeżeli pomoc prawna udzielona z urzędu uznana zostanie za działalność wykonywaną osobiście¹¹.

III. Pomoc prawna z urzędu jako działalność wykonywana osobiście

Jak pokazuje wieloletnia praktyka, udzielając pomoc prawną z urzędu, adwokat zobowiązany jest wystawić odpowiednią fakturę VAT. Wypłata wynagrodzenia następuje jedynie na podstawie przedstawionej faktury. Niemniej jednak, sądy praktykowały potrącanie od teje kwoty zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i wystawiały PIT-11 twierdząc, że pomoc prawa udzielona z urzędu jest działalnością wykonywaną osobiście, a w konsekwencji na sędzie spoczywa obowiązek płatnika. Za takim rozwiązaniem wypowiadają się także organy podatkowe. Wynagrodzenie adwokatów świadczących pomoc prawną z urzędu kwalifikują jako przychód osób, którym sąd zlecił wykonanie określonych czynności¹².

Dla adwokata świadczącego pomoc prawną z urzędu taka praktyka sądu jest niekorzystna. Adwokat rozlicza wynagrodzenie za udzieloną pomoc prawną z urzędu jako przychód z prowadzonej działalności gospodarczej. W konsekwencji zmuszony jest zrobić korektę rozliczenia albo zapłacić podatek dochodowy dwa razy. Adwokat, który nie chce być podwójnie opodatkowany musi skorygować swoje rozliczenie albo zignorować otrzymany PIT-11. Obydwa jednak rozwiązania grożą wejściem w spór z organami podatkowymi.

Aby dokonać oceny, czy praktyka sądów, zgodnie z którą organy te miały by potrącać zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych od wynagrodzenia przyznanego adwokatowi za pomoc prawną udzieloną z urzędu, należy w pierwszej kolejności rozstrzygnąć, czy pomoc prawna świadczona przez adwokatów z urzędu jest działalnością wykonywaną osobiście czy też jest działalnością gospodarczą. W dalszej kolejności wyjaśnić należy, czy adwokat świadczący pomoc prawną z urzędu jest podatnikiem podatku od towarów

¹¹ Ibidem, s. 212.

¹² Za takim stanowiskiem opowiedział się Minister Finansów w piśmie z dnia 4 września 2001r., znak PB5/KD-033-317-2122/02, Biul. Skarb. 5/2002, s. 14. Podobne stanowisko prezentuje doktryna, zob. A. Bartosiewicz, R. Kubacki, jw., s. 221.

i usług, a w związku z tym, czy jest obowiązany do wystawienia faktury VAT za udzieloną pomoc prawną z urzędu.

IV. Działalność gospodarcza w świetle udzielania pomocy prawnej z urzędu

Działalność gospodarczą definiuje art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018r. – Prawo przedsiębiorców¹³. Zgodnie z tym przepisem, działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Powyższe pojęcie było wcześniej zdefiniowane w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej¹⁴, zgodnie z którym działalnością gospodarczą była zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Pojęcie działalności gospodarczej zostało także zdefiniowane w ustawach podatkowych – w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa¹⁵ oraz w ustawie z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹⁶. Stosownie do art. 3 pkt 9 Ordynacji podatkowej, pod pojęciem działalności gospodarczej należy rozumieć każdą działalność zarobkową w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018r. – Prawo przedsiębiorców, w tym wykonywanie wolnego zawodu, a także każdą inną działalność zarobkową wykonywaną we własnym imieniu i na własny lub cudzy rachunek, nawet gdy inne ustawy nie zaliczają tej działalności do działalności gospodarczej lub osoby wykonującej taką działalność – do przedsiębiorców. Z kolei ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych, w art. 5a pkt 6 przedstawia pojęcie pozarolniczej działalności gospodarczej, rozumianej na gruncie tej ustawy jako działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły, prowadzona we własnym imieniu i na własny lub cudzy rachunek, z której uzyskane przychody nie są zaliczane do innych przychodów ze źródeł wymienionych w art., 10 ust 1 pkt 1, 2, 4-9 cytowanej ustawy.

Art. 4a ust 1 Prawa o adwokaturze stanowi, że adwokat wykonuje zawód w kancelarii adwokackiej, w zespole adwokackim oraz w spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej lub komandytowej, przy czym współnikami w spółce cywilnej,

¹³ Dz.U. poz. 650.

¹⁴ Dz.U. Nr 173, poz. 1807 ze zm.

¹⁵ Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.

¹⁶ Dz.U. Nr 80, poz. 350 ze zm.

jawnej i partnerskiej oraz komplementariuszami w spółce komandytowej mogą być wyłącznie adwokacki lub adwokaci i radcowie prawni, także prawnicy zagraniczni, a wyłącznym przedmiotem działalności takich spółek jest świadczenie pomocy prawnej.

Włączenie w zakres działalności gospodarczej działalności zawodowej oznacza, że taka działalność zawodowa adwokata wykonywana w sposób zarobkowy, zorganizowany i ciągły, prowadzona w jednej z wyżej wskazanych form, będzie mieściła się w zakresie pojęcie działalności gospodarczej, definiowanej przez wszystkie wyżej wymienione ustawy, a adwokat prowadzący taką działalność uznany zostanie za przedsiębiorcę.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie, w wyroku z dnia 31 stycznia 2007r.¹⁷ uznał, że nie ma znaczenia źródło umocowania dla pełnomocnika procesowego. Tak samo należy taktować podejmowane czynności podejmowane w ramach wykonywanego zawodu w oparciu o pełnomocnictwo strony oraz, gdy umocowanie wynika z wyznaczenia adwokata przez sąd w ramach pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Dla ustalenia, czy dokonana przez adwokata czynności zaliczyć należy do pozarolniczej działalności gospodarczej czy do działalności wykonywanej osobiście, nie można kierować się źródłem umocowania dla adwokata.

Trafnie zauważył Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 marca 2002r.¹⁸, że działalność gospodarcza w rozumieniu art. 10 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych odróżnia od działalności wykonywanej osobiście (w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 2 cyt. ustawy) nie tyle fakt realizowania osobiście działalności na rzecz określonego kręgu podmiotów mniemającego prymatu ludności, ile zarobkowy, zorganizowany, zawodowy i ciągły charakter działalności w rozumieniu ustawy o działalności gospodarczej, pozwalający na uczestnictwo w obrocie gospodarczym. Jeśli adwokat wykonuje czynności związane z pomocą prawną udzieloną z urzędu przez sąd i następuje to na warunkach wskazanych powyżej, to takie czynności należy uznać za pozarolniczą działalność gospodarczą.

Za traktowaniem czynności związanych z pomocą prawną udzieloną z urzędu przez profesjonalnego pełnomocnika jako działalności gospodarczej a nie działalności wykonywanej osobiście wypowiedział się także Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (dalej jako Trybunał Sprawiedliwości). Stanowisko

¹⁷ SA/Lu 781/2006. Wszystkie powołane orzeczenie Wojewódzkich Sądów Administracyjnych dostępne są na stronie internetowej orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁸ I SA/Wr 2057/99.

powyższe dominuje w orzecznictwie tego organu. W wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 1995r.¹⁹, organ ten dokonał ważnego rozróżnienia pomiędzy prowadzeniem działalności gospodarczej a usługą, dowodząc, że czasowy charakter usług powinien być oceniany w świetle trwania danej usługi, częstotliwości i regularności świadczenia usług a nadto okresów, w których są świadczone oraz ich ciągłości. Z tego powodu, dla oceny czy wykonywanie czynności należy kwalifikować jako usługi, czy działalność gospodarczą nie ma znaczenia fakt posiadania infrastruktury koniecznej dla oferowania i świadczenia tych czynności.

W wyroku z dnia 21 czerwca 1974r.²⁰ Trybunał Sprawiedliwości odpowiedział na zadane mu pytanie, czy w przypadku takich zawodów jak adwokat, zawód ten wyłączony jest z zakresu stosowanie przepisów Traktatu o ustanowieniu Wspólnot Europejskich z dnia 25 marca 1957r. o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej ze względu na fakt, że jest to zawód organicznie związany z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości. Takie wyłączenie miało by wynikać zarówno z samej organizacji korporacji zawodowej, z którą związane jest określenie ściśle przestrzeganych warunków dostępu oraz wykonywania zawodu, jaki i z czynności podejmowanych przez adwokata w toku postępowania sądowego, tam gdzie udział jego jest obligatoryjny. Na mocy art. 55 ust. 1 w zw. z art. 45 Traktatu o ustanowieniu Wspólnot Europejskich, przepisów dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej nie stosuje się w zainteresowanych państwach do czynności związanych nawet przejściowo, z wykonywaniem w tym państwie władzy publicznej.

W powołanym wyroku Europejski Trybunał uznał jednoznacznie, że zasada działalności gospodarczej ma znaczenie fundamentalne i wyjątki od tej zasady jakie zostały przewidziane w traktacie powinny być interpretowane w sposób zwężający. Działalność zawodowa, obejmująca nawet regularne kontakty z sądami, w tym również obowiązkowy udział w ich funkcjonowaniu, nie jest jako taka związana z wykonywaniem władzy publicznej. Nie sposób przyjąć, że najbardziej typowe czynności wykonywane przez adwokatów takie jak udzielanie konsultacji, porad prawnych, a także obrona interesów swoich klientów przez sądami pozostają w związku wykonywaniem władzy publicznej, nawet jeżeli udział adwokata w określonych czynnościach jest obligatoryjny lub objęty monopolem prawnym.

¹⁹ Sprawa C-55/94 Reinhard Gerhard przeciwko Consilio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano, LexPolonica nr 351603.

²⁰ Sprawa C-2/74 Jean Reyners przeciwko Państwu Belgijskiemu, LexPolonica nr 1150454.

Europejski Trybunał w powołanym orzeczeniu podkreślił ponadto, że wykonywanie swoich czynności przez adwokatów nie narusza w żaden sposób władzy sądowniczej oraz pozostawia wydanie rozstrzygnięcia uznaniu sądu. Do takiego samego wniosku doszedł Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie w postanowieniu z dnia 31 sierpnia 2005r.²¹. W orzeczeniu tym zostało podkreślone, że między sądem a pełnomocnikami lub obrońcami nie występują jakiegokolwiek zależności. Wydanie postanowienia o przyznaniu pomocy prawnej z urzędu bądź wyznaczenie obrońcy z urzędu jest jedynie realizacją ustawowych obowiązków sądu związanych z gwarancjami procesowymi stron wynikającymi z Konstytucji RP oraz ustaw procesowych. Sąd nie odpowiada za sposób i skuteczność działania adwokata, także wyznaczonego z urzędu.

Należy zauważyć, że art. 13 pkt 6 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych obejmuje przychody osób, którym organ władzy lub administracji państwowej albo samorządowej, sąd lub prokurator na podstawie właściwych przepisów, zlecił wykonanie określonych czynności, a zwłaszcza przychody biegłych w postępowaniu sądowym, dochodzeniowym i administracyjnym oraz płatników i inkasentów należności publicznoprawnych, a także przychody z tytułu udziału w komisjach powołanych przez organy władzy lub administracji państwowej albo samorządowej.

Mając na uwadze, że pomoc prawna świadczona przez adwokata z urzędu nie spełnia żadnej z przesłanek podporządkowania organizacyjnego względem sądu, który ją ustanowił, stwierdzić należy, że między sądem a adwokatem nie powstaje żadem stosunek zależności ani odpowiedzialności sądu za działania adwokata. To, że o przyznaniu pomocy prawnej z urzędu decyduje w postępowaniu cywilnym sąd, a w postępowaniu karnym prezes sądu, nie powoduje powstania między sądem a wykonującym zleczone czynności adwokatem jakiegokolwiek więzi kreujące stosunek prawny. Stosunek prawny zakłada istnienie wzajemnych zależności, choćby na poziomie minimalnym²². Jakiegokolwiek zależności istniejące pomiędzy sądem a adwokatem świadczącym pomoc prawną z urzędu są niedopuszczalne ze względu na pozycję ustrojową sądu. Z drugiej strony żadem przepis

²¹ I SA/Ol 255/2005.

²² Inaczej M. Bogusz, *Problem podatku VAT od wynagrodzenia adwokata za udzielanie pomocy prawnej z urzędu*, Pałestra 5-6/2005, s. 116. Autor ten w cytowanym artykule dochodzi do wniosku, że w przypadku pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu pomiędzy sądem a adwokatem istnieje wyznaczony przepisami stosunek prawny, z którego wynikają uprawnienia i obowiązki dla obu stron. Autor ten podkreśla jednak, że ze stosunku prawnego między sądem a adwokatem świadczącym pomoc prawną z urzędu nie wynika odpowiedzialność sądu (Skarbu Państwa) jako „podmiotu zlecającego wykonanie czynności”.

ustaw procesowych nie wskazuje na powstanie jakichkolwiek zależności między sądem a pełnomocnikiem lub obrońcą wykonującym swoje czynności z urzędu.

Jak zaznaczył Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie wyżej wymienionym wyroku z dnia 31 sierpnia 2005r., to, że zarówno sąd jak i pełnomocnicy lub obrońcy są uczestnikami tego samego procesu wymiaru sprawiedliwości nie wprowadza jakichkolwiek zależności między tymi podmiotami, chociaż wystąpić tu mogą zdarzenia mogące być określone jako wzajemne relacje²³.

Warto również przytoczyć stanowisko Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie, wyrażone w wyroku z dnia 9 lutego 2007r.²⁴, zgodnie z którym wprowadzie adwokat zostaje ustanowiony pełnomocnikiem lub obrońcą z urzędu na podstawie właściwych przepisów, tak jak to wymaga art. 13 pkt 6, to ustanowienie pełnomocnika lub obrońcy z urzędu w osobie adwokata nie można nazwać „zleceniem wykonania określonych czynności”. Istotą instytucji przewidzianych w art. 117 Kodeksu postępowania cywilnego oraz 81 Kodeksu postępowania karnego nie jest zlecenie czy nakazanie adwokatowi wykonania określonych czynności. Przepisy te jedynie umożliwiają stronie lub oskarżonemu skorzystanie z fachowej pomocy prawnej bez ponoszenia związanych z tym kosztów. To, czy i jakie czynności podejmie pełnomocnik czy obrońca ustanowiony z urzędu nie wynika z decyzji sądu ale ze stanu sprawy, przepisów prawa procesowego oraz przede wszystkim – woli osoby, na rzecz której ma być świadczona pomoc prawa.

Również okoliczność, że to sądy ponoszą koszty nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, oraz to, że zasady wypłaty i wysokości wynagrodzenia z tego tytułu zostały określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie nie ma wpływu na fakt, że pomiędzy sądem a adwokatem świadczącym pomoc prawną z urzędu powstaje jakikolwiek stosunek zależności. Powołane rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie nie powoduje powstania zależności między sądem a adwokatem świadczącym pomoc prawną z urzędu, wręcz przeciwnie – wzmacnia niezależność między sądem a adwokatem świadczącym taką pomoc prawną. Określenie wysokości opłat za czynności adwokackie oraz szczegółowych zasad ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez

²³ Podobnie stwierdził Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 12 sierpnia 2008r., III SA/Wa 1961/09. Sąd ten podkreślił, że pomiędzy pełnomocnikiem (obrońcą) wyznaczonym z urzędu a sądem nie powstaje żaden stosunek prawny – ani cywilnoprawny, ani o charakterze publicznoprawnym, a nadto, że sąd nie ponosi odpowiedzialności za działanie lub zaniechanie adwokata, tak samo adwokat nie ponosi odpowiedzialności względem sądu.

²⁴ I SA/Lu 779/06.

adwokata ustanowionego z urzędu powoduje to, że wysokość opłat za poszczególne czynności oraz zasady ich ponoszenia przez Skarb Państwa są z góry określone i nie mogą być zmieniane w drodze umowy między sądem a adwokatem. Stąd też sąd oraz adwokat mający świadczyć pomoc prawną z urzędu nie mogą w drodze umowy cywilnoprawnej ustalić wysokość wynagrodzenia za dokonane czynności oraz sposób ich ponoszenia przez Skarb Państwa²⁵. Sam obowiązek przyznania wynagrodzenia za świadczoną pomoc prawną nie wynika z węzłów prawnych łączących sąd i adwokata, lecz wynika z art. 29 Prawa o adwokaturze.

Podnieść wreszcie należy, że pomoc prawną z urzędu nie musi być świadczona osobiście przez wyznaczonego adwokata. Adwokat może ustanowić substytutą w osobie innego adwokata lub upoważnić aplikanta adwokackiego. Wynagrodzenie za udzieloną pomoc prawną z urzędu wypłacane jest ustanowionemu adwokatowi nawet wtedy, gdy ten swoje czynności wykonuje poprzez udzielenie substytucji lub upoważnienia.

Czynności dokonane przez adwokata świadczącego pomoc prawną z urzędu mieszczą się w zakresie wykonywanej przez niego działalności gospodarczej. Adwokat jest więc, w świetle art. 15 ust 1 i ust 2 ustawy o podatku od towarów i usług podatnikiem podatku od towarów i usług także wówczas, gdy jest pełnomocnikiem albo obrońcą strony nie na podstawie zlecenia klienta, a na skutek wyznaczenia go na wniosek sądu przez właściwą Okręgową Radę Adwokacką w postępowaniu cywilnym lub na podstawie zarządzenia prezesa sądu w postępowaniu karnym. Adwokat świadczący pomoc prawną z urzędu jest więc podatnikiem podatku od towarów i usług w myśl art. 1 cytowanej ustawy²⁶, stąd też zobligowany jest do wystawienia odpowiedniej faktury VAT za wykonane czynności.

²⁵ Wysokość opłaty za czynności adwokata świadczącego pomoc prawną z urzędu nie może przekroczyć sześciokrotności stawki minimalnej ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. Sąd zasądza opłatę za czynności adwokata bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia (§ 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat adwokackich). Zaznaczyć jednak należy, że wielokrotność stawki minimalnej nie może być przedmiotem umowy między sądem a adwokatem świadczącym pomoc prawną z urzędu, zasądzenie opłaty za czynności adwokackie w wymiarze wyższym niż stawka minimalna należy wyłącznie od uznania sądu i jest dokonywana po rozpoznaniu sprawy, skoro przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat adwokackich wymaga, aby sąd brał pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata i wkład jego pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

²⁶ Tak Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 7 lutego 2008r., I SA/Gd 981/07.

Zgodnie z art. 15 ust 3 pkt 3 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług²⁷, za wykonywaną samodzielnie działalność gospodarczą nie uznaje się czynności, z tytułu których przychody zostały wymienione w art. 13 pkt 2-9 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, jeżeli z tytułu wykonywania tych czynności osoby te są związane ze zlecającym prawnymi więzami tworzącymi stosunek prawny pomiędzy zlecającym wykonanie czynności i wykonującym zlecane czynności co do warunków ich wykonywania, wynagrodzenia i odpowiedzialności zlecającego za wykonanie tych czynności wobec osób trzecich. Jak zostało to już przedstawione, pomiędzy sądem a adwokatem świadczącym pomoc prawną z urzędu brak jest jakiegokolwiek stosunku prawnego, a co za tym idzie – pomoc prawną udzieloną przez adwokata jest pozarolniczą działalnością gospodarczą.

Pomoc prawną udzieloną przez adwokata z urzędu jest wykonywaniem działalności gospodarczej, a sam adwokata jest zobowiązany do wystawienia odpowiedniej faktury VAT. W związku z tym, na sądach nie spoczywa obowiązek płatnika, skoro pomoc prawną udzieloną z urzędu nie jest działalnością wykonywaną osobiście, a co za tym idzie, sądy nie są uprawnione do potrącania zaliczek na podatek dochodowy od należnego adwokatom wynagrodzenia. Sądy nie są również uprawnione do wystawiania PIT-11.

V. Uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego dotycząca kwalifikacji pomocy prawnej z urzędu

Jak się wydaje, powyższą kwestę rozwiązał Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale całej Izby Finansowej Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 października 2013r.²⁸ Zgodnie z tą uchwałą, wynagrodzenie z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, zależnie od formy prawnej w jakiej wykonuje on swój zawód, należy kwalifikować do źródła przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób - w przypadku gdy pomoc prawną z urzędu pełnomocnik wykonuje prowadząc działalność zawodową w formie działalności gospodarczej w rozumieniu art. 5a pkt 6 lit. a) ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, a gdy czyni to w ramach innych form wykonywania swojego zawodu - wynagrodzenie to należy

²⁷ Dz.U. Nr 54, poz. 535 ze zm.

²⁸ II FPS 1/13.

kwalifikować do źródła przychodów z działalności wykonywanej osobiście, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 tej ustawy. Podjęcie takowej uchwały stało się konieczne z uwagi na rozbieżności orzecznictwa sądownoadministracyjnego w tym zakresie.

Uzasadniając powyższą tezę Naczelny Sąd Administracyjny zauważył, że ustanowienie z urzędu obrońcy lub pełnomocnika daje mu legitymację do podjęcia obrony interesów strony, dla której został ustanowiony. Jednocześnie takie ustanowienie kreuje zobowiązanie Skarbu Państwa do wypłaty ustanowionemu w tym trybie pełnomocnikowi wynagrodzenia nieopłaconej pomocy prawnej. W tym zatem sensie orzeczenie o ustanowieniu pełnomocnika (obrońcy) z urzędu stanowi formę zlecenia „wykonania określonych czynności”, w rozumieniu art. 13 pkt 6 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, co nie powoduje jednak, że pomiędzy pełnomocnikiem (obrońcą) a sądem powstaje jakikolwiek stosunek prawny – cywilnoprawny lub o charakterze publicznoprawnym. Ponadto sąd nie ponosi odpowiedzialności za działania lub zaniechania adwokata lub radcy prawnego, oni zaś nie ponoszą odpowiedzialności wobec sądu.

Naczelny Sąd Administracyjny przedstawił korporacyjne regulacje dotyczące wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego czy też doradcy podatkowego. Jeżeli tacy pełnomocnicy wykonują zawód w ramach jednoosobowej działalności, spółki cywilnej lub osobowej spółki prawa handlowego, a adwokaci także i w formie zespołu adwokackiego – to wykonywane przez nich czynności należy zakwalifikować do pozarolniczej działalności gospodarczej, gdyż ich aktywność spełnia wszelkie wymogi tej działalności. W takim przypadku umocowanie dla klienta – z wyboru czy z urzędu nie rzutuję na zakres i swobodę podejmowanych przez pełnomocnika czynności.

Jednak w przypadku wyznaczenia – jako ustanowionego z urzędu pełnomocnika – radcy prawnego lub doradcy prawnego, wykonującego swoją działalność zawodową w oparciu o stosunek pracy, brak jest zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego jakichkolwiek podstaw do kwalifikowania uzyskanego wynagrodzenia z tytułu czynności wykonanych na podstawie pełnomocnictwa ustanowionego z urzędu, do działalności gospodarczej. Nie są to także czynności wykonywane w ramach stosunku pracy, bowiem czynności tych nie zlecił pracodawca. Oznacza to, że wynagrodzenie takich pełnomocników należy zaliczyć do przychodów z działalności wykonywanej osobiście. Świadczenie pracy nie dotyczy adwokatów, którzy nie mogą pozostawać w stosunku pracy, poza etatem naukowym lub naukowo-dydaktycznym na uczelni wyższej, chociaż w tym zakresie także można doszukać się luki. Nic bowiem nie stoi na przeszkodzie,

aby adwokat był zatrudniony na uczelni, a jednocześnie nie praktykował zawodu adwokata. W takim przypadku nie ma przeciwwskazań do ustanowienia go pełnomocnikiem z urzędu, jednak w takim przypadku, uznając argumenty Naczelnego Sądu administracyjnego będzie to działalność wykonywana osobiście.

Wydaje się, że w obecnym stanie prawnym nie są konieczne zmiany w przepisach prawa podatkowego, a jedynie konieczne jest właściwe zastosowanie istniejących już przepisów prawa. Sądy winny zatem wypłacać adwokatom wynagrodzenie za udzielenie pomocy prawnej z urzędu na podstawie przedłożonych faktur VAT, bez potrącania od wypłacanego wynagrodzenia zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych.

Bibliografia

Akty prawne

- ustawa z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.
- ustawa z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze, Dz.U. Nr 16, poz. 124 ze zm.
- ustawa z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych, Dz.U. Nr 19, poz. 145 ze zm.
- ustawa z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz.U. Nr 80, poz. 350 ze zm.
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego, Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa, Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.
- ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług, Dz.U. Nr 54, poz. 535 ze zm.
- ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej, Dz.U. Nr 173, poz. 1807 ze zm.
- rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, Dz.U. poz. 1714 ze zm.
- rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, Dz.U. poz. 1715 ze zm.
- ustawa z dnia 6 marca 2018r. – Prawo przedsiębiorców, Dz.U. poz. 650.

Piśmiennictwo

- Bogusz M., *Problem podatku VAT od wynagrodzenia adwokata za udzielanie pomocy prawnej z urzędu*, Palestra 5-6/2005.
- Bartosiewicz A., Kubacki R., *Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych. Komentarz*, Warszawa 2010.

Bogucka M. (w:) H. Dzwonkowski (red.), J. Gliniecka, M. Zdebel, Z. Zgierski, A. Buczek, M. Karlikowska, T. Nowak, J. Serwacki, A. Barczak, M. Biskupski, J. Kalicki, *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Warszawa 2006

Orzeczenia sądów polskich i międzynarodowych

sprawa C-2/74 Jean Reyners przeciwko Państwu Belgijskiemu, LexPolonica nr 1150454.

sprawa C-55/94 Reinhard Gerhard przeciwko Consilio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano, LexPolonica nr 351603.

wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 marca 2002r., I SA/Wr 2057/99.

postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 31 sierpnia 2005r., I SA/Ol 255/2005.

wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 31 stycznia 2007r., SA/Lu 781/2006.

wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 9 lutego 2007r., I SA/Lu 779/06.

wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 7 luty 2008r., I SA/Gd 981/07.

wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 sierpnia 2008r., III SA/Wa 1961/09.

uchwała całej Izby Finansowej Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 października 2013r., II FPS 1/13.

Inne

Pismo Ministra Finansów z dnia 4 września 2001r., znak PB5/KD-033-317-2122/02, Biul. Skarb. 5/2002

Streszczenie

Artykuł przedstawia instytucję pomocy prawnej świadczonej przez adwokata z urzędu w świetle przepisów prawa podatkowego, dotyczących podatku dochodowego od osób fizycznych. Przedstawiona została praktyka sądów, zgodnie z którą organy te potrącają zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych od wypłacanego adwokatowi wynagrodzenia za udzieloną pomoc prawną z urzędu. Autor przedstawia orzecznictwo sądów administracyjnych dotyczące tej kwestii, z którego wynika, że dochody z tytułu pomocy prawnej udzielonej z urzędu winny być rozliczane jako dochody z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, a nie jako dochody z tytułu działalności wykonywanej osobiście.

SŁOWA KLUCZOWE: pomoc prawną z urzędu, zaliczka podatek dochodowy od osób fizycznych, płatnik.

Summary

The article presents the legal assistance from the office in the context of tax law. The author present the erroneous application by the courts of the tax law by treating payment for granted ex officio legal assistance as income from an activity performed in person. This practice is contrary to settled case-law of administrative courts. In the jurisprudence of administrative courts granted legal assistance from the office is treated as a business activity and not as an activity performed in person. The Court is therefore not liable to pay advance on income tax from individuals.

KEY WORDS: legal assistance from the office, advance on income tax from individuals, payer.

Nota o autorze

Mirosław Kopeć - dr, adwokat, adiunkt w Katedrze Prawa Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu, zainteresowania: prawo karne, adres e-mail: miroslawkopez@interia.pl.